

Слободан Антонић се са својих аналитичарских висина придружио гомили вулгарних написа који су се појављивали по овдашњим таблоидима поводом мог наступа на емисији „Да, можда, не“ на РТСу. Нема се баш шта одговорити на позиве на вешање, стрељање уза зид и паковање у кесу (па на Фрушку Гору!) који су ми упућени од стране „коментатора“ таквих таблоида. Међутим, Антонићев таблоидни текст је са страна Вучелићевог „Печата“ [\[1\]](#) пренет на сајт Нове српске политичке мисли и опремљен фуснотама (!?) чиме ваљда претендује на статус „научног рада“. Као такав, овај текст постаје за мене врло интересантно штиво јер нам се у њему представља академска страна Антонићевог лика и дела, она страна којом се легитимише у јавном пољу.

Али, кад оно – све исто као и у таблоидном жанру! Теза не постоји, тема се заправо не зна која је, све изгледа да је већ раније и речено и прежвакано, па се и „грех“ подразумева. Другим речима: једно досадно, репетативно штиво, чија је једина окосница то да је Антонић, замислите, *скандализован!*

Прва тема која је, наводно за „јавност“ а свакако за Антонића као њеног самозваног заступника, изазвала „друштвени и медијски скандал“ јесте мој став да је реформа у СПЦ неминовна уколико црква жели (а ваљда жели?) да поврати и обезбеди улогу моралног ауторитета у овом друштву, управо због историјске улоге коју је имала. Антонић изгледа није обавештен да и многи унутар цркве (укључујући и неке великодостојнике) реформу сматрају нужном, и у крајњој линији Синод ће бити тај који ће потребне одлуке донети или неће донети. И шта је онда у мојој изјави скандалозно, посебно узимајући у обзир (како и сам Антонић наводи) да сам рекао како нико ван цркве не може уместо саме цркве да доноси одлуке о њеном деловању?

Али, да ли то значи да се не сме имати мишљење о овој институцији која итекако игра значајну улогу у овом друштву? Господин Антонић би волео да ми као помоћнику министра културе забрани да изнесем такав став. Штавише, он сматра да бих на позив једног таблоида због овога чак требало да будем смењен! А можда и више од тога? Нешто из арсенала његових сабораца и добровољних извршилаца са блога Пресса?

Наравно, основни разлог Антонићеве скандализованости није никаква „пометња у јавности“ већ његова сопствена идеолошка пометња, то што је он већ одавно откликнуо у десни екстремизам који више нема никакве везе са српским национализмом већ је штавише интернационалног карактера. Такве као што је Антонић објављује десно-екстремистичка штампа и у Америци, и у Великој Британији, Француској; у Немачкој можда и не јер су они имали најдрастичније искуство са фашизмом. Једина намера Антонићева је заправо упирање прста у оне који су за његове регресивне ставове неподобни. Он обавља функцију „показивача-интерлокутора“ за потребе своје идеолошке фаланге: то је она фигура на ренесансним сликама која заузима фиктивни простор између слике и посматрача и која служи да би се посматрачу указала пажња на насликани догађај. Зато он толико инсистира у тексту на сопственој изненађености што се ето појавио неко за кога није знала „шира јавност“ а, замислите, успротивио се у некој емисији Звездиној звезди из „најсјајније генерације“ Дулету Савићу који нам је по ко зна који пут поновио да сви који не мисли као он раде за стране силе и „налогодавце“, само што не помену Ватикан и Коминтерну! У мом страшном насртају на такву потврђену величину „превазишао“ сам „чак и саму Борку Павићевић“! Па то стварно није у реду. Скандалозно, скандалозно...

(А Душан Савић јесте фудбалска икона и сећам га се још од када сам као дванеестогодишњи дечак био са другарима на утакмици Црвене Звезде и Вест Бромвич Албиона када је постигао један од оних чувених голова који су га прославили током осамдесетих. И немам проблем да ово кажем, као што немам проблем да кажем да сам крајем осамдесетих дигао руке од одлазака на Звездине утакмице када је фудбал постао поприште опасних политичких деловања која су се потом артикулисала и у Сребреници, и на Овчари, као и током „Бљеска“, „Олује“ и сличних масовних злочина. А и каква нам је данас Звезда - знамо. На жалост, давање голова у фудбалу је једно а интелектуални ауторитет нешто друго.)

Антонић скреће пажњу шире јавности (што није пропустио ни један скандализовани душебрижник који се у ово до сада умешао) на чињеницу да је Војин Димитријевић мој отац. Још један „грех“ за који сам постао одговоран већ актом сопственог рођења, а тиме и мој отац постаје аутоматски одговоран за све што ја кажем. За овако нешто ни позивање на фашистичке праксе не помаже, јер ни код Хитлера нису потомци одговарали за „грехе“ својих родитеља. То више припада корпусу стаљинистичко-маоистичко-полпотовских метода и мислим да овде немам шта друго да додам осим да је позивање на нечије родитеље у оваквој врсти расправа ако ништа друго онда бар крајње непристојно и некако ниско. У животу нисам никада поменуо нечије родитеље као „аргумент“ у неком тексту. Не знам ко су Антонићеви родитељи, нити ме то занима. Антонић је искључиво лично одговоран за текстове који су му и иначе интелектуално све празнији а идеолошки већ толико екстремни да је и питање да ли се с

њим уопште и може водити било какав дијалог. Како је Растко Мочник запазио, питање савременог фашизма није у томе да ли га има или га нема, већ у томе *колико га има*. [2] Код Антонића га има много, што највише показује управо она одвратна клевета коју је прочитао у таблоиду Пресс, као изабраном извору његовог инфомисања: да сам минимизовао и прећутао усташке злочине. Антонић дозвољава себи да каже да сам увредио „онолике Србе којима су усташе поклале породицу у Јасеновцу“. То значи да сам увредио и самог себе и своју породицу, нарочито ону с мајчине стране, чији су многобројни чланови пали као жртве монструозног усташког терора у Херцеговини, а један од њих страдао у Јасеновцу. Како Вас није срамота Антонићу? Ко сте Ви и шта вас то овлашћује да будете тако бесрамни? На основу моје савести и одговорности, као државни службеник који се притом бави међународним односима и културном дипломатијом, не желим да судим о нечему што још нисам видео. Уосталом, указао сам на то да је највећа политичка странка са српским предзнаком део садашње хрватске Владе и да ће бити упутне политичке консултације око овог питања као и стручна анализа ове поставке пре него што се заузме званичан став. Уосталом водитељка ме није питала какав је мој став о усташким злочинима већ шта мислим о поставци коју нисам видео. А Ви мени приписујете усташтво? Е то је срамно и говори само о Вама. Прогон оних на које сте као десно-екстремистички *интерлокутор* упрли прстом је једина ваша „Библија“ а то заиста нема никакве везе са хришћанским принципима на које се позивате.

Међутим, не занимају Антонића ни хришћански принципи ни морал. Он не брани цркву као значајну институцију ширења хришћанске духовности, милосрђа и праштања, већ цркву као идеолошки апарат који је на жалост исувише често у функцији екстремистичких ставова Антонића и његове десничарске кохорте. Зар заиста један „лаик“ не сме да коментарише чињеницу да је на Дан победе над фашизмом у Саборној цркви у Београду одржан помен Недићу, Љотићу и осталим квислинзима? Зар не сме да се скрене пажња на дубок фашизам једног од кључних идеолога СПЦа, Николаја Велимировића, чије текстове можда не треба наново цитирати? [3] Кључан теоријски ћорсокак по ком Антонић тумара је то што поистовећује цркву с нацијом, те се било какав став у односу према СПЦ одмах доживљава као напад на државу и целокупан народ. („Димитријевић испљувао Србе!“; пише таблоид.) Е, ту је фундаментална разлика у светоназорима Антонићевим и мојим. Сви актери у друштвеном животу морају бити слободни да изразе своје ставове. Антонић ову тековину модерног грађанског друштва итекако користи и не би ми пало на памет да га у томе спречавам. Али, што је више у јавности (а има га несразмерно много у односу на његове интелектуалне и моралне капацитете) он би то право одузео другима. И то не чак због нечега што сам рекао него зато што нисам заступао његове ставове коју су (како он тако прескромно себе види!), некако и ставови читавог народа.

Антонића посебно нервира што сам поменуо Мирка Ђорђевића. Позивајући се на врапце

са гране, Антонић пресуђује да је Ђорђевић „аутодидакт“ (јел’ то за „исправно образованог“ Антонића треба да буде нешто погрдно?) па чак и „аналфабета“. И? Како је Антонић ово докучио? Надао сам се одговору бар у некој од фуснота којима је опремио свој научни рад у НСПМ, али баш ништа. Ђорђевић много смета Антонићу али му ипак највише смета Борка Павићевић. Крене му пена на уста. Имам утисак да је за Антонића баш најскандалознија ствар коју сам у поменутој емисији рекао то да је Борка Павићевић патриота, те да је понајвише запенушаности око мог „скандалозног“ наступа заправо изазвано тиме што уопште неко ко ради у државној управи препознаје активности Центра за културну деконтаминацију као значајне за развој слободног грађанског духа у време ратова али и релевантне за побољшање слике о овој земљи у свету. Поменувши Ђорђевића и Павићевићеву у Антонићевим очима додирнуо сам нешто кужно, или бар какано, прешао сам неку имагинарну рампу коју су антонићи подигли не би ли се сачувало здравље нације о којој се толико брину да ништа заправо нису урадили за њу осим што су у њено име чворовићевски упирали прстом и проглашавали за издајнике многе слободно мислеће грађане ове земље.

Антонић закључује (ваљда на основу говора тела, шта ли?) да сам „некако све време одавао утисак незадовољства због неререформисаности цркве“. Да, господине Антонићу, ја сам незадовољан. Али не толико неререформисаном црквом, већ уочљивим моралним посрнућем овог друштва (појавом којом би црква требало пре свих да се бави) у ком главну реч води финансијско-медијска олигархија док су незапослени прешли ивицу глади, у ком се вредности искључиво мере силином нечијег присуства и халабуке коју производи у медијској сфери, друштва у ком је ксенофобија прихватљива емоција (и немојте мислити да мислим да је Србија по овоме спецификум, али овде се бавимо Србијом, зар не?), и у ком се још несметано може повести најстрашнија хајка на сваког ко има мањинско мишљење уз, на жалост, у неколико наврата и остварене претње ликвидацијом. Незадовољан сам што живим у земљи у којој је порез на ауторски уговор од јуче невероватних 70%, за незапослене као нигде у свету и да је опорезивање рада економска странпутица. Незадовољан сам што је на грбу Републике Србије онолико монархистичко обележје. [4] Али и што је Народни музеј већ скоро десет година затворен, што јесте одговорност и министарства културе, и руководилаца те установе, али и читаве државе.

И сад ће Антонић да пита како смем овако нешто да кажем а да радим за државу? Да ли и због овога треба да ме одмах смене? Да, незадовољан сам и што су имена улица у Београду исписана само ћирилицом а не, бар ситније, испод, такође и латиницом (као што је на пример у Атини или Софији, главним градовима земаља у којима латиница заправо и није писмо у употреби), јер то није добро за туристичке потенцијале овог града. А развој туризма би, ваљда, био добар за ову земљу, или би Антонић можда забранио да се овде шета неки „белосветски олош“ који ће покварити и онако већ искварену „генетску слику“ Срба, на шта је упозорио његов истомишљеник композитор Божић у поменутој ТВ емисији. И не видим да Антонић позивање на „национал-генетику“

сматра срамном. Нити сматра срамним позиве на линч који његови истомишљеници свакодневно упућују нама, правим српским патриотама, који сматрамо да је Србија земља која може боље. Да, чули сте ме: правим патриотама.

Цинизам десничара Антонића је у томе да он заправо не жели ништа добро ни Србији ни Србима, нема никакву идеју шта као „интелектуалац“ може у овом процесу да допринесе и отуда не мора ништа друго да ради до да упре прстом вриштећи као они у Ферариној верзији филма „Invasion of the Body Snatchers“. Крештави Антонић замењује своју ултра-десничарску идеологију неком назови бригом за цели српски народ. Али од тога нема ништа. Ова земља је имала јак антифашистички отпор и без обзира на све покушаје нео-љотићеваца она негује антифашизам и данас. Антонићеве ставови, као и сам фашизам, нису српска „постигнућа“ већ управо „импорт са Запада“ који су у Србији бедни епигони следили па и спроводили у дело.

Ипак, као историчару уметности најомиљенија су ми Антонићева размишљања о савременој уметности! Он се и раније дотакао питања „бласфемичности“ савремених уметничких пракси када се у неком тексту из чиста мира обрушио на америчке уметнике из осамдесетих (као што су Меплторп и Серано) тако што је преписао све тезе које је користила америчка десница у обрачуна с овим уметницима. Што је најсмешније, он нам је ово открио као нешто што је сам доумио! (Беше ли ту неки цитат из текстова које је преписивао?) Као што рекох, Антонић користи исте аргументе као и амерички или француски ултра-десничари а онда их уцењивачки презентује у виду неке нарочите националне бригае, као нешто аутентично „српско“. Но вратимо се на Антонића, уметничког критичара.

Иако је на почетку текста изгледало да је Антонић као самозвани интерпретатор „шире јавности“ први пут чуо за мене, кад се оно у другом делу текста испоставља да је Антонић читао *скандалозне* текстове „млађаног Димитријевића“ и раније (као четрдесетодвогодишњак захваљујем му на комплименту!). Ради се о тексту о инсталацији Живка Грозданића „Метеорска киша“ која је заправо реплика једног познатог рада италијанског (католичког!) уметника Мауриција Кателана под називом „Ла Нона Ора“. У овом раду Кателан је приказао Папу Јована Павла ИИ прикљештеног великим метеорским каменом који је пао на њега кроз таваницу галерије. Папа је прикљештен али је приказан као и даље жив грчевито се држећи за свој скиптар. Када је ова инсталација изведена у Галерији Зацхета у Варшави, пољски антонићи су се на исти начин обрушили на ово: као што рекох, Антонићу је ближи сваки светски ултра-десничар него било који Србин, изузев ваљда Љотића, Велимировића и њихових ипак малобројних следбеника.

Грозданић је свакако направио свесну провокацију тако што је Папу заменио фигуром Патријарха Павла. У тексту који је и Антонић читао, писао сам о овом уметничком раду као „пројекту који ни на који начин не крије жељу да изазове скандал - односно да управо проговори из озлоглашене позиције за коју би многи обазриви чистунци рекли да је «дневно-политичка» - и о раду за који се слободно може рећи да је плагијат, пуко понављање, преузимање, копирање већ постојеће уметничке идеје.“ Ово је један од перформатива овог пројекта (за који се не може рећи да сам му писао панегирик), сам по себи проблематичан те се отуда и појављује у контексту савремене уметности као пољу парадокса, преиспитивања, трагања, изазивања, слободног маневрисања и, што је најважније, процеса „постајања“ [\[5\]](#). Нацистима је овакав перформатив уметности био такође неприхватљив па су њене ауторе прогонили а на њу ставили белег „изопачености“. Мој текст о овом раду управо истиче амбивалентност, као важну значењску карактеристику уметности (и то не само модерне уметности коју Антонић као и сви светски десничари презире). С једне стране овај рад се може читати као blasphemичан а с друге као победа вере, јер ни Папа ни Патријарх нису страдали од овог фиктивног удара космичког тела. Основна теза мог текста о амбивалентности овог рада, коју Антонић прећуткује, је следећа (дозволите да цитирам):

„Да ли је метеорска киша која је за сада погодила Папу и Патријарха (а ко зна коме све се ово још може догодити) резултат божје воље или чисте случајности? Да ли Грозданић и Цаттелан проговарају из позиције хришћанског креационизма и тако нам саопштавају да је пад метеора нека врста божје казне или пак говоре из супротстављене материјалистичке/еволуционистичке позиције и саопштавају нам да су Папа и Патријарх само случајне жртве једног општег хаоса који се догађа у космосу над нашим главама? Узети прву позицију као детерминантну управо би значило страшну осуду божјих представника на земљи, док заузимање друге позиције сведочи о немању никаквог посебног плана, о пукој коинциденцији. Није ли занимљиво да и Папа и Патријарх као да успевају да поднесу тежак терет на леђима, да пркосе сили пуке материје грчевито се држећи за своје црквене инсигније чиме њихова вера нађачава сва искушења природе и космоса?“ [\[6\]](#)

Уметност срећом није тако једносмерна и симплицистичка какву је назире Антонић у свом идеолошком слепилу. Заиста је боље за Антонића да убудуће не пише бар о савременој уметности јер у овој области није ни „аутодидакт“, а нема ни елементарну сензибилност за значењске нијансираности и загонетност уметности чиме само показује сопствено духовно сиромаштво.

И, на крају, хоће ли нам Антонић образложити шта је то анти-државно у било ком мом ставу? Можда спекулација на тему улице за Јосипа Броза у Београду, када у неким српским градовима и даље постоје улице са овим именом? (Хоће ли Антонићеви

добровољни извршитељи сравнити са земљом ова легла комунизма?) Да ли је анти-државно истицање богатства наше културе, то да смо једина европска земља у којој су у оптицају два писма и да треба неговати управо ону традицију у којој је специфичност нашег идентитета у синтези византијских и латинских традиција? Оних традиција које сежу до првих Немањића и Богородичине цркве у Студеници, тог бисера садејства романичког градитељства и византијског живописа? Да ли је анти-државно слагање с оним што су рекли Борка Павићевић или Мирко Ћорђевић као у Антонићевим очима већ осведочени србомрски? Да ли је анти-државно било већ моје рођење, узимајући у обзир ко ми је отац?

Да ли је анти-државно што сматрам да Албанце не треба увредљиво називати Шиптарима, посебно ако желимо да те људе видимо као суграђане, а то је управо у складу са државном политиком? Нисам чуо да званичници ове државе више говоре „Шиптари“. Да ли су онда сви они, па и сам Председник, заправо анти-државни елементи? Дакле, има ли ту још нешто анти-државно? Осим што би заиста било анти-државно да сам изјавио да Јасеновац није концентрациони логор и да у њему није мучен и убијан застрашујући број Срба, Јевреја, Рома и хрватских антифашиста? Ако бих ово мислио и ако сам овако нешто рекао, требало би ме заиста одмах сменити. Међутим ради се о типичној инсинуацији по којој је таблоидна штампа позната и заиста сам мислио да Антонић, колики год био на крајњој десници, ипак има бар мало образа (Образ!) да не користи овако нешто у свом „научном раду“. Пажња коју ми је Антонић посветио је дирљива, али не мора даље да се труди. Ја се његовим писанијама нисам бавио, и иначе никада и не бих, јер је то заиста губљење времена које ми је потребно како бих стручно, савесно и одговорно обављао тренутно поверени посао у Министарству културе, с чим се такође Антонић спрда јер су за њега појмови стручности, савести и одговорности веома страни, можда и скандалозни! Толики је он Србин, а ми који се не слажемо с његовим екстремизмом, пошто нам не може рећи да нисмо Срби, Срби смо неког „мањег Бога“, грешка у генетској карти.

И тако. Таблоидни уредник по задатку, ТВ куварица од свег срца, а Ви Антонићу, онако, „научно“!

[1] Слободан Антонић, “ТВ-галоп евроусређитеља”, *Печат* (научни таблоид), 1. мај 2009.

[2] Растко Мочник, *Колико фашизма?*, Студиа хуманитарис минора, Љубљана, 1995.

[3] Али пошто се овде ради о култури, јер Антонић није само заступник шире јавности већ и целокупне српске културе, цитирајмо Владичина размишљања о култури: “ Никада свештеник наш није просио у Господа културу или цивилизацију, нити је икад свесни и паметни народ викао к Богу: Подај Господе! Исти је случај и са осталим молитвама. У књигама црквеним постоје молитве за здравље људи, за старешине државне, за плод у стоци и род у њиви, за напредак деце, за напредак ђака и пчела, за благослов првих плодова у свему, за правду у свету, за покајање грешника, за успех браниоца Божје правде, за путнике, за тужне и ожалошћене — само нема молитве за културу и цивилизацију. Онда постоје молитве против злих духова, против сата не и његових слугу, против нашествија иноплеменика, против јеретика и безбожника, против агарјана и варвара, против црви и гусеница, против змија и скакаваца, против злих ветрова и поплава — само што у ред ових одбранбених молитава још није званично уврштена још молитва Богу против културе и цивилизације. За мога века није. А ви млађи можете доживети, да сав православни народ у цркви узноси Господу Богу своје молитву против културе и цивилизације. И то неће бити никакво чудо ако црква пропише молитву против културе као збира свих зала. Јер кад има молитву против гордости, и против мржње и дивљаштва и безбоштва и кривоверства и насиља и грабежи и свакога богохулства и свакога нечовештва, зашто не би имала молитву против културе као збира свих тих зала? Не само да би таква молитва била и оправдана и потребна, него мислимо да би требало одредити један државни молитвени дан у години, кад ће се сав народ са својим старешинама молити Богу и Господу да га спасе од културе. Јер култура је ново незнабоштво, ново идолопоклонство. Кад се замађијани од ђавола народи спасу од те најновије идолатрије, онда ће тек почети скрушено и уздисај но молити се једноме живоме Богу у Тројици, Оцу и Сину и Светоме Духу. Амин.” Владика Николај Велимировић, из списка “Кроз тамници прозор”. (Захваљујем Стевану Вуковићу што ми је скренуо пажњу управо на овај цитат.)

[4] Колико год хералдичар Ацовић тврдио да “Круна у грбу Србије није знак монархије већ је знак суверенитета јер над круном постоји само Бог”. Коначна потврда да смо божји народ !

[5] Овде пре свега упућујем на ону филозофску позицију коју је артикулисао Алфред Норт Вајтхед. У његовом најутицајнијем делу *Процес и стварност*, „процесна метафизика“ коју је разрадио постулира идеју да су фундаментални елементи универзума *искустве*

на догађања.

Према овој идеји, оно што људи обично замишљају као конкретне предмете заправо су низови искуствених догађања. Искусвена догађања јављају се или формирају *постајањем*, уместо да напросто буду дијалектички одређена на основу претходно постулираних детерминанти. Појам „постајања“ су касније елаборирали филозофи попут Делеза, Агамбена и других.

[6] Б. Димитријевић, “ $E = \frac{1}{2}M \times V^{\frac{1}{2}}$ (или Само Бог свети зна)”, *Живко Грозданић*, *Метеорска киша*, ЦКЗД, Београд, 2005.